

GRAMATYKA

RÓŻNE ODCIENIE POPRAWNOŚCI JĘZYKOWEJ

A Proszę uzupełnić tekst słowami z ramki.

językoznawczyni • ideał • odpowiedzi • błędy • polszczyzna • forma • szarości (x2) • językoznawcy • język • wypowiedzi

Gdy mamy jakiś problem językowy, pytamy często, czy dana ⁽¹⁾ _____ jest poprawna, czy błędna; czy wolno tak mówić, czy może jest to niepoprawne. Chcemy konkretnej ⁽²⁾ _____, bywa jednak, że nie sposób kategorięcznie stwierdzić: „tak, to błąd” czy „nie, jest to poprawna forma”. Dlaczego? Dlatego, że ⁽³⁾ _____ nie jest „czarno-biała”, lecz ma różne odcienie ⁽⁴⁾ _____.

W latach 70. XX wieku ⁽⁵⁾ _____ Halina Kurkowska jako pierwsza zasugerowała zerwanie z dychotomiczną koncepcją poprawności (coś jest albo poprawne, albo błędne) i zaproponowała kilkupoziomą normę. Po latach ⁽⁶⁾ _____ zdecydowali, że będą dwa poziomy normy: norma wzorcowa i norma użytkowa.

Norma wzorcowa to ⁽⁷⁾ _____, który pozostaje ponad podziałami regionalnymi, co oznacza, że miejsce naszego zamieszkania czy pochodzenia nie powinno wpływać na ⁽⁸⁾ _____, jakim się posługujemy. Norma wzorcowa powinna cechować (charakteryzować) zwłaszcza wypowiedzi publiczne: w mediach, w kościele, na uczelni, w sejmie itd.

Norma użytkowa (potoczna)

Cechuje ona ⁽⁹⁾ _____ w kontaktach nieoficjalnych, o różnorodnej tematyce. Jest bardzo popularna. Można tu wyróżnić podrzędne normy: profesjonalną, potoczną regionalną oraz potoczną ogólną.

Błąd językowy

Oprócz normy wzorcowej i użytkowej, są jeszcze ⁽¹⁰⁾ _____. Błędem językowym jest wszystko to, co nie kwalifikuje się do obu powyższych norm.

Co to wszystko znaczy dla nas, użytkowników języka? Co jest normą wzorcową, użytkową, a co jest błędem? Oto kilka przykładów pokazujących odcienie ⁽¹¹⁾ _____ współczesnej polszczyzny:

Norma wzorcowa	Norma użytkowa	Błąd językowy
Akcentowanie: polityka, opera, siedzieliśmy, pisaliście, żebyście	Akcentowanie: polityka, opera, siedzieliśmy, pisaliście, żebyście	-
sześcioro prosiąt, troje piskląt	sześć prosiąt, trzy pisklęta	-
jeść kotlet, wysłać SMS	jeść kotleta, wysłać SMS-a	-
włączać	włączać	włanczać
tę książkę, tę stronę	tą książkę, tą stronę	-
3., 3	3., 3	3-ego, 3-go

Paweł Pomianek